

çar-se a fons a afavorir aquell, per evitar crítiques dels anti-dialectalistes a ultrança (per a això sí que serveixen els mestres i correctors de català, no tant per a la propagació dels mots útils a l'idioma). Per tant admet *forner*, -a, «el qui fa o ven pa», i fins un *forneria* 'ofici de forner', i s'absté de recollir la possibilitat d'anomenar *forner* els qui treballen en forns de vidre, de rajoles, d'obra, de calç, etc., ço que realment és una incomoditat. —² Com a font de les dades catalanes, citem no sols els *DAG.*, *DBal.*, *AlcM* i el *Tresor* de Griera, que en aquest cas dóna mostres perceptibles d'haver-se atingut quasi només als corresponsals de l'IEC. Manca en el *DFgra.* i el *DAmén.*, mentre que hi ha *flaquer*, -era, en el menorquí de Febrer-Cardona (però no *fleca*). És útil per a aquesta qüestió i tota la terminologia del forner, J. Bargalló, *Vocabulari català de l'ofici de flequer*, en *Vocabulari tècnico-industrials* (Centre Popular Catalanista de St. Andreu de Palomar, 1908-10), pp. 101-112. Baix-llatí, Du Cange, s. v. *fleccarius*. En llengua d'oc el mot *flequier*, -iera, manca totalment en els diccionaris de dialectes moderns: p. ex. Doujat-Visner, Vayssier, Mâzuc, Sauvages, Pasquier, Zaun, Palay, Arnaud-Morin, Brunel (*Anc. Chartes*), i en *Gramm. Ist.* de Ronjat. En el *TdF* només el femení *flequiero*, -eiro, 'boulangère' com a nom de l'Erau, antiquat. Res en Rayn.; i en els dos Levy només *flequier*, -iera (res de *fleca*). Res en l'*ALF* (s. v. *pétrin*, Supl. s. v. *la cuisine*), i en el mapa 157, *boulangier*, es constata que aquest mot francès ha envaït avui tot el territori gallo-romànic fins als últims límits, i fins és en el territori català anexionat al país veí. No hi ha res relatiu al nostre mot en els diccs. etim. de Diez, M-Lübke ni Wartburg (i en el *DCEC* només l'anunci de l'article present). —³ «*Flaquer qui pasta pa: pistor*», h-1. —⁴ Encara que no hi hagi definicions en el *Torcimany* d'Aversó, entre els mots en -eira figura *flaqueyra* dos cops, si bé com que el primer va junt amb *maneyra* i *plazenteyra* potser vol dir 'flaquesa', però la segona vegada, en què acompanya *formatgeyra* i *pasteyra* (§ 403.38), és probable que es refereixi ja al nostre. —⁵ Però només amb remissió a «*flaquer: lo qui té fleca --- botiga de flaquer, fleca*». Bely. i Lab. (1839) en fi l'admeten. —⁶ La feina de pastar, i fins de treure d'un forn les fogasses i panets de pa de qualitat, més car (per tant no fabricat gaire a l'engròs), i després expendre'l al públic vilatà, la pot fer tan bé, i fins millor, una dona que un home, mentre que l'home fa feines que exigeixen la força i robustesa, com la de moliner (molí sovint adjunt, que produeix la farina per als pans), forner de grans forns molt ardents d'on treuen els pans ordinaris, bosquerol que porta la llenya i es cuida alhora dels grossos forns: cosa que queda a càrrec dels homes. Notem l'oposició i aparellament de *flaqueses*, femení, amb *forners*, masculí, en el doc. mall. de 1391. El professor Elias Serra i Ràfols m'escrivia, el 1970, que a La Laguna de Tenerife, en els Ss. xvi i xvii estava ordenat que el pa només el fessin dones (*pa-*

naderas, no *panaderos*). —⁷ *Cart.* de Sant Cugat, III, p. 363. O sigui 'paguin a la *flequera* de Barcelona 90 sous (de multa), de seguida que es culli la primera collita'. La majoria de la doc. antiga es refereix a drets de tal o tal senyor a tenir fleca i molí propi, a vendre ací o allà, a complir tal o tal obligació foral, sota pena de tal o tal multa o amenaça legal. —⁸ *Privilegis* de Mallorca (*BSAL* v, 46a); publicat, amb poques variants (*flecaria*), per Quadrado en el llibre de la Conquesta, p. 424; en el text de la versió catalana: «si *flequera* --- sie posada al costel». —⁹ Datat a Monsó en la dècada dels 1260. El publicador prengué la *f* o la lligatura *fl* per una *s* llarga, i imprimí *secheras* (*BABL* VIII, 377), ço que no significaria res. —¹⁰ Si ho entenc bé, els flequers, al mateix temps que tenen el privilegi de fer, només ells (i fins de vendre'l al públic, sigui directament o amb intermediació dels hostalers), també devien tenir l'obligació de fer-ne sense que se'n poguessin excusar per carestia de farina: els ho toleraven a l'hivern, però ja no des de la collita del blat pel juny; de manera que, si un deixava de fer-ho després de Sant Pere, llavors el penaven amb la prohibició de fer-ne fins a fi d'any. —¹¹ I citant l'any 1260: «les deux seigneurs, Pons de Vernet et Guillem-Hug de Serrallonga, avec tout le peuple de Millars un accord au sujet du pain banal --- ils devaient y faire cuire gratuitement les *formatjades*, *panades* et *flabons* de tout le peuple --- les habitants conservaient le droit d'avoir des fourneaux particuliers --- pour y faire cuire --- pain sauf le pain de froment destiné à la vente (*pa de fleca*)». On hi hauria la data més antiga de *fleca* si el mot figura en aquest mateix acord de 1260: no ho diu en forma ben inequívoca, sinó que potser aquest terme apareix en docs. una mica més tardans, i només els primers són en el document de 1260. —¹² És veritat que Escrig 1851 porta «*flèca* o *fleca: panaderia*», però ja xoca això de no saber si és amb è o sense accent gràfic (a una è del cat. or. en aquesta posició sols podria correspondre é val.): sens dubte copiava de fonts del Princ. —¹³ Per a la ingènia enquesta (*BDLC* VIII, 27) que el bon estudiós menava per demostrar que *gosar* significa 'atrevir-se' i no pas 'gaudir'. Castellà era un aficionat comarcal, corresponsal alhora de la Secció Filològica de l'IEC i de l'empresa d'Alcover, i ni tan sols dóna la signatura d'on ho ha trobat: no és impossible que Montoliu li hagués comunicat ja la seva «brillant» pensada etimològica. Però per més autèntic que fos aqueix escrit, ni tan sols tenim la garantia mínima que aquest *flequar* fos ben llegit (que no hi hagi, p. ex., la sigla equívoca que val tant per *ar* com per *er*, i no s'hagués de llegir *flequer*, o bé *flequa* = *fleca*, i la -r sigui un traç insignificant).¹⁴ I fins podríem preguntar-nos si en la frase *lo impositador de les fleques* trobada a Solsona, any 1434, no convindria pendre *fleca* com a equivalent d'aquest *flecó*, de manera que ho haguéssim d'entendre com 'el qui cobra l'impost sobre els pans de barra'. —¹⁵ Una variant d'aquesta via semàntica